

T.C.
DANIŞTAY
ONUNCU DAİRE

Esas No : 2013/1771

Karar No : 2013/6875

T.T. 06.02.2014

TMMOB Mimarlar Odası ANKARA Şubesi			
Tarih 06.02.2014			
Gelen Evrak No. 427			
Dağıtım	Gereği	Bilgi	Paraf
Not			

Temyiz Eden (Davacılar) : 1- TMMOB Şehir Plancıları Odası

Vekili : Av. Koray Cengiz

Cinnah Cad. Farabi Sok. No. 38/4-Çankaya/ANKARA

2- TMMOB Mimarlar Odası

Vekili : Av. Gökçe Bolat

Konur Sok. No. 4/3-Yenişehir/ANKARA

3- TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

Vekili : Av. Zühal Sirkecioğlu Dönmez

Bestekar Sok. No. 49/5-Kavaklıdere/ANKARA

4- TMMOB Peyzaj Mimarları Odası

5- TMMOB Çevre Mühendisleri Odası

Vekilleri : Av. Emre Baturay Altınok

Uğur Mumcu'nun Sok. No. 54/8

Gaziosmanpaşa-Çankaya/ANKARA

Karşı Taraf (Davalılar) : 1- Başbakanlık-ANKARA

Vekili : Hukuk Hizmetleri Başkanı Sami Arslan Aşkın

Hukuk Müşaviri Güray Özsu-Aynı Adreste

2- Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
(TOKİ)-ANKARA

Vekili : Av. Gülgün Saygılı-Aynı Adreste

3- Orman Genel Müdürlüğü-ANKARA

Vekili : Av. Ömer Sinan Bayçelebi-Aynı Adreste

İstemin Özeti : Ankara 1. İdare Mahkemesinin 1.11.2012 tarihli,
E:2012/1338, K:2012/2481 sayılı kararın temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

Savunmaların Özeti : Temyizen incelenen kararın bozulmasını gerektiren bir neden bulunmadığı belirtilerek, istemin reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hakimi : Serhat Emin Taş

Düşüncesi : Temyizen incelenen kararda hukuksal isabet bulunmadığından, istemin kabulü gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Onuncu Dairesince dosyanın tekemmül ettiği anlaşıldığından, davacıların yürütmenin durdurulması istemi hakkında bir karar verilmeyerek, işin esasına geçildi, gereği görüldü:

Dava, Ankara İli, Yenimahalle İlçesi, Orman Çiftliği Mahallesi'nde bulunan, 13585 ada, 1 ila 11 parsel numaralı, 151.723 m², arsa niteliğindeki ve Orman Genel Müdürlüğüne ait taşınmazların TOKİ'ye devri karşılığında Orman Genel Müdürlüğü'nün talep edeceği hizmet

binalarının, aynı Mahalle'de bulunan, yine Genel Müdürlüğe ait 7638' nolu ada 13,14,15 parsel numaralı ve/veya Genel Müdürlükçe belirlenecek başka taşınmazlar üzerinde TOKİ tarafından Genel Müdürlük adına inşa edilerek Genel Müdürlüğe teslimi ile Genel Müdürlüğün TOKİ'ye devredeceği 13585 ada, 1 ila 11 parsel numaralı taşınmazlar üzerinde Başbakanlığın talep edeceği hizmet binalarının TOKİ tarafından yapılması ve bedelinin Başbakanlıkça TOKİ'ye ödenmesine ilişkin usul ve esasların düzenlenmesi için davalılar arasında yapılan 28.2.2012 tarihli Protokolün iptali istemiyle açılmıştır.

Mahkemece, dava konusu Protokol ile bir kamu kuruluşuna ait bulunan taşınmazların başka bir kamu kuruluşuna devrinin düzenlendiği, Protokol ile, kullanım amacı veya imar planı ya da mimari proje değişikliği getirilmediği, dolayısıyla, davacıların, kuruluş amaçları ile ilgili düzenlemeler içermeyen Protokolün iptalini istemekte menfaatlerinin bulunmadığı gerekçesiyle davanın ehliyet yönünden reddine karar verilmiştir.

Davacı tarafından, hukuka aykırı olduğu ileri sürülen Mahkeme kararının temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

Dosyanın incelenmesinden, dava konusu Protokol ile, Orman Genel Müdürlüğüne ait 13585 ada, 1 ila 11 parsel numaralı taşınmazların TOKİ'ye devredilmesinin ve bu taşınmazlar üzerinde Başbakanlığın talep edeceği hizmet binalarının yapılmasının kararlaştırıldığı, başka anlatımla, Protokolün, davalı idareler arasında taşınmaz devrinin yanında, devredilen taşınmazlar üzerinde hizmet binası yapımına ilişkin düzenlemeler de içerdiği anlaşılmaktadır.

2709 sayılı T.C. Anayasası'nın 56. maddesinde, "herkesin" sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu; çevreyi geliştirmenin, çevre sağlığını korumanın ve çevre kirlenmesini önlemenin Devletin ve vatandaşların ödevi olduğu kurala bağlanmıştır.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 3. maddesinde de, başta idare, meslek odaları, birlikler ve sivil toplum kuruluşları olmak üzere "herkesin" çevrenin korunması ve kirliliğin önlenmesi ile görevli olduğu, bu konuda alınacak tedbirlere ve belirlenen esaslara uymakla yükümlü bulunduğu kurala bağlanmıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin (a) bendinde, iptal davaları, idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan davalar olarak tanımlanmıştır. İdarenin hukuka uygun davranmasını sağlayan denetim araçlarından biri olan iptal davasının açılabilmesi dava konusu edilecek işlem ile dava açacak kişi arasında belirli ölçüler içinde kurulabilecek menfaat ilişkisinin bulunmasına bağlıdır. Başka anlatımla, iptal davalarının açılabilmesi için menfaat ihlali subjektif ehliyet koşuludur.

İptal davasının yargısal kararlarda ve bilimsel görüşlerde belirlenen hukuki nitelikleri dikkate alındığında, idare hukuku alanında tek yanlı irade açıklamasıyla kesin ve yürütülmesi zorunlu nitelikte tesis edilen işlemlerin, ancak bu idari işlem ile doğrudan, meşru, kişisel ve güncel bir menfaat ilişkisi kurulabilenler tarafından iptal davasına konu edilebileceğinin kabulü gerekmektedir.

Bununla beraber, iptal davalarındaki subjektif ehliyet koşulunun doğrudan doğruya hukuk devletinin yapılandırılmasına ve sürdürülmesine ilişkin bir sorun olması nedeniyle idari işlemlerin hukuka uygunluğunun iptal davası yoluyla denetlenmesini engellemeyecek biçimde anlaşılması zorunludur. Nitekim, çevre, imar uygulamaları, tarihi ve kültürel değerlerin korunması gibi kamu yararını yakından ilgilendiren konularda subjektif ehliyet koşulunun bu durum dikkate alınarak yorumlanması gerektiğine ilişkin Danıştay kararları içtihat niteliği kazanmıştır.

Anayasa'nın yukarıda aktarılan 56. maddesinde, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkının kullanımı bakımından "herkes" denilerek gerçek ve tüzel kişi ayrımı yapılmamış, çevrenin korunması ve kirlenmesinin önlenmesi yalnızca Devlet için değil, vatandaşlar için de bir ödev olarak belirlenmiştir.

Bir hakkın kullanımı ise ondan yararlanmayı içerdiği gibi, o hakkın talep edilebilmesini, korunması için gerekli idari ve yasal yollara başvurulabilmesini, kamu oyu oluşturma faaliyetlerinde bulunulabilmesini de kapsamaktadır. Bu bağlamda, meslek kuruluşları bir çok alanda örgütlü hareket edebilme imkanı sağlaması nedeniyle hak arama özgürlüğünün bireyler halinde kullanılmasının yaratabileceği güçlüklerin önüne geçilmesinde de önemli bir araç görevi üstlenmektedir.

Anayasa'ya koşut olarak Çevre Kanununda da çevrenin korunması "herkes" için bir ödev olarak kabul edilmiş, hatta meslek kuruluşlarının bu amacın gerçekleştirilmesi bakımından öncelikli role sahip olmaları gerektiğine vurgu yapılmıştır.

Kısacası, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı Anayasa'da gerçek ve tüzel kişi ayrımı gözetilmeksizin herkes için tanınmış, Çevre Kanunu ile meslek kuruluşlarının da herkes kavramına dahil oldukları açıkça ifade edilmiştir. Böylece, Anayasanın çevre hakkı ve çevrenin korunması ile ilgili kuralları, yasa koyucu tarafından da kapsayıcı bir anlamda yorumlanarak, yukarıda aktarıldığı biçimde Yasa metninde ifadesini bulmuştur. Dolayısıyla, kuruluş belgelerinde yazılı olmasa bile her meslek kuruluşunun çevreyi ilgilendiren konularla ilgili olarak aynen gerçek kişiler gibi subjektif dava ehliyetine sahip olduğu kabul edilmelidir.

Nitekim, 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu'na dayanılarak çıkarılan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ana Yönetmeliği'nin "Birliğin ve Bağlı Odaların Amaçları" başlıklı 3. maddesinin (b) bendinde "...kamunun ve ülkenin çıkarlarının korunmasında, yurdun doğal kaynaklarının bulunmasında, korunmasında ve işletilmesinde, çevre ve tarihi değerlerin ve kültürel mirasın korunmasında, tarımsal ve sınai üretimin artırılmasında, ülkenin sanatsal ve teknik kalkınmasında gerekli gördüğü tüm girişim ve etkinliklerde bulunmak" odaların amaçları arasında sayılarak, gerek kamunun ve ülkenin çıkarlarını ilgilendirdiği açık olan çevrenin korunması için odalar tarafından dava açmak dahil tüm girişimlerde bulunulabileceği kabul edilmiş olmaktadır.

Bu durumda, Anayasa ile Çevre Kanunu'nun yukarıda aktarılan kuralları uyarınca ve belirtilen Yönetmelik ile edinilen amaç doğrultusunda, davacı Odalar tarafından çevre bakımından önem taşıdığı ileri sürülen taşınmazların korunması için açılan davanın, esasının incelenmesi

gerekirken, ehliyet yönünden reddi yolunda verilen Mahkeme kararında hukuksal isabet bulunmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, temyiz isteminin kabulü ile Ankara 1. İdare Mahkemesinin 1.11.2012 tarihli, E:2012/1338, K:2012/2481 sayılı kararının **BOZULMASINA**, dosyanın yeniden bir karar verilmek üzere anılan Mahkemeye gönderilmesine, 1.10.2013 tarihinde oyçokluğuyla karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
Mehmet Rıza ÜNLÜÇAY	Emin Celalettin ÖZKAN	Ali KAZAN (X)	Mustafa ELÇİM	İsmail Hakkı SAYIN

AZLIK OYU

Temyizen incelenen karar usul ve hukuka uygun olup, dilekçede ileri sürülen temyiz nedenleri kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte görülmediğinden, temyiz isteminin reddi ile Mahkeme kararının onanması gerektiği oyuyla çoğunluk kararına katılmıyorum.

Üye
Ali KAZAN

ASLI GIBIDIR

.....Buradan katlayınız.....

**T.C.
Ankara
1. İdare Mahkemesi**

Dosya No : **2012/1338 İdare**

Örnek No:25

00800 Kr

H POSTA

TAAHHÜTLÜ

No:

Adı Soyadı : Davacı TMMOB MİMARLAR ODASI (ANKARA
ŞUBESİ) Vekili Av. GÖKÇE BOLAT
Konur Sokak 4/3 Mimarlar Odası Ankara Şubesi
Çankaya/ Ankara

adresinde bulunur.

.....Buradan katlayınız.....

"STANDART ABONE TCKIMLIKNO" yazıp 4060'a gönderip abone olabilirsiniz. Abonelikler hakkında detaylı bilgi için <http://www.sms.uvap.gov.tr> sitesini ziyaret ediniz.